

Handläggare
Maria Andersson
Telefon: 08-50804611**Till**
Hässelby-Vällingby
stadsdelsnämnd
2025-05-22

Svar på skrivelse från Kristdemokraterna, Moderaterna, Liberalerna och Centerpartiet om Lag om vård av missbrukare i vissa fall (LVM)

Förvaltningens förslag till beslut

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd lägger ärendet till handlingarna.

Sammanfattning

Kristdemokraterna, Moderaterna, Liberalerna och Centerpartiet har i en skrivelse till stadsdelsnämnden inkommit med frågor om hur LVM tillämpas. De uttrycker oro över att tvångsvård enligt LVM ofta sker för sent. Förvaltningen beskriver i svaret att LVM används som en sista utväg, med rutiner för utredning, samverkan och uppföljning enligt rådande lagstiftning och riktlinjer. Över tid har förvaltningen ökat förmågan att i ett tidigare skede identifiera personer i riskzonen för allvarligt missbruk, men vissa praktiska hinder kvarstår. Samverkan sker enligt regional överenskommelse med fokus på planering, vårdövergångar och utslussning. Brist på anpassade utslussningsalternativ utgör en utmaning. Den nya socialtjänstlagen från juli 2025 betonar förebyggande arbete, flexibilitet och kunskapsbaserade insatser, vilket kan påverka hur LVM tillämpas framöver. Förvaltningen anser att frågorna är besvarade och föreslår att ärendet läggs till handlingarna.

Ärendet

Kristdemokraterna, Moderaterna, Liberalerna och Centerpartiet har lämnat in en samlad skrivelse med frågor avseende förvaltningens arbete med rutiner och tillämpning av LVM. LVM är till för att ge vård till personer med fortgående och allvarligt missbruk där vård på frivillig väg ej är tillämpbar. Skribenterna uttrycker oro kring att lagen idag ofta tillämpas för sent, vilket leder till att individer är i ett mycket sämre skick, ibland för sent för att räddas.

Mot bakgrund av detta riktar skribenterna frågor till förvaltningen, vilka kan sammanfattas enligt följande:

1. Vilka rutiner finns i stadsdelsförvaltningen för LVM?

2. Har tillämpningen förändrats över tid?
3. Hur fungerar samverkan med vårdinstitutioner och vid utslussning?

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av Utvecklingsenheten socialtjänst inom avdelning individ och familj.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Rutinerna i förvaltningen gällande tillämpning av LVM

Förvaltningen arbetar aktivt enligt Socialtjänstlagen (SoL) för att förebygga, identifiera och erbjuda insatser till personer med missbruksproblematik. I de fall frivilliga insatser inte är tillräckliga tillämpas LVM som en sista utväg.

Rutinerna utgår från rådande riktlinjer i Stockholms stad och innefattar:

- Uppmärksammande av LVM-indikationer (fortgående missbruk och någon av specialindikationerna enligt 4 § LVM).
- Utredning enligt 7 kap. SoL samt särskild LVM-utredning i enlighet med 11 § LVM.
- Omedelbart omhändertagande enligt 13 § LVM i akuta fall.
- Regelbunden samverkan med hälso- och sjukvård, polis och Statens institutionsstyrelse (SiS).
- Planering och uppföljning via samordnad individuell plan (SIP) när det är aktuellt.

Det finns även interna checklistor, mallar och delegationsordning för beslut i enlighet med LVM-lagstiftning och riktlinjer.

Förändring över tid när socialtjänsten fattar beslut enligt LVM

Det har skett en förskjutning mot tidigare och tydligare identifiering av individer i riskzon, vilket delvis är en följd av det ökade fokuset på uppsökande arbete och samverkan enligt överenskommelsen med Region Stockholm.

Förvaltningen har utvecklat strukturer för att inte avvakta tills individen är i livshotande skick. Trots detta kan det i praktiken finnas en fördröjning i verkställigheten, ofta på grund av svårigheter att tolka samtycke till frivillig vård, om vård enligt SoL är uttömt och om indikationerna enligt LVM är uppfyllda.

Samverkan med vårdinstitutioner när LVM tillämpas, samt vid utslussningen

Samverkan sker enligt den regionala överenskommelsen mellan Stockholms läns kommuner och Region Stockholm, som betonar vikten av samordning före, under och efter tvångsvård. Viktiga delar i denna samverkan är:

- Förhandsplanering tillsammans med Statens institutionsstyrelse (SiS) inför placering.
- Regelbunden kontakt under pågående vård för att planera övergång till en placering enligt § 27 LVM (vård utanför LVM-hemmet), frivillig vård och andra insatser.
- Tillämpning av samordnad individuell plan (SIP) inför utslussning, särskilt när vården sker i annan kommun och/eller där samsjuklighet föreligger.

Det finns dock utmaningar med tillgång till anpassade utslussningsalternativ, t.ex. boende och sysselsättning, vilket kan påverka vårdkedjans effektivitet.

Nyheter i socialtjänstlagen som påverkar LVM-tillämpningen

Den nya socialtjänstlagen, som träder i kraft den 1 juli 2025, syftar till att göra socialtjänsten mer förebyggande, tillgänglig och kunskapsbaserad. LVM förändras inte direkt genom den nya lagen, men de övergripande förändringarna i socialtjänstens arbetssätt påverkar hur LVM tillämpas i praktiken.

Socialtjänsten får ett tydligare uppdrag att arbeta förebyggande och erbjuda insatser innan problemen blir akuta. Detta kan leda till att personer med missbruksproblem får hjälp tidigare, vilket kan minska behovet av tvångsvård enligt LVM. Kommuner ges möjlighet att erbjuda vissa insatser utan att först göra en individuell behovsprövning. Detta kan innebära att stöd till personer med missbruksproblem kan ges snabbare och mer flexibelt, vilket kan förebygga att situationen förvärras till den grad att LVM blir aktuellt. Socialtjänstens verksamhet ska bedrivas i enlighet med vetenskap och beprövad erfarenhet. Detta innebär att insatser, inklusive de som rör missbruksvård, ska baseras på bästa tillgängliga kunskap, vilket kan påverka valet mellan frivilliga insatser och tvångsvård enligt LVM. Den nya lagen betonar vikten av samordnad planering och samverkan mellan olika aktörer. För enskilda individer kan detta innebära en snabbare och mer korrekt hjälp i ett tidigare skede. För personer som vårdas enligt LVM kan detta innebära bättre övergångar mellan tvångsvård och frivilliga insatser samt en mer sammanhållen vårdkedja.

Förvaltningen arbetar i enlighet med gällande lagstiftning samt Socialstyrelsens handbok om LVM. Arbetet utgår även från Stockholms stads riktlinjer för handläggning av ärenden enligt Lagen om vård av missbrukare i vissa fall (LVM) och följer den regionala överenskommelsen om samverkan kring personer med missbruk och beroende mellan kommunerna och Region Stockholm. Avslutningsvis föreslår förvaltningen att ärendet läggs till handlingarna utifrån att frågorna besvarats.

Gunilla Ekstrand
Stadsdelsdirektör
Hässelby-Vällingby
stadsdelsförvaltning

Pernilla Takacs
Avdelningschef
Hässelby-Vällingby
stadsdelsförvaltning

Bilagor

1. Skrivelse om LVM ifrån Kristdemokraterna, Moderaterna, Liberalerna och Centerpartiet

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Gunilla Ekstrand, Stadsdelsdirektör	2025-04-28